P10_TA(2024)0043

Gensko spremenjena koruza DP23211

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 26. novembra 2024 o Izvedbenem sklepu Komisije (EU) 2024/1826 o odobritvi dajanja na trg proizvodov, ki vsebujejo gensko spremenjeno koruzo DP23211, so iz nje sestavljeni ali proizvedeni, v skladu z Uredbo (ES) št. 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta (2024/2838(RSP))

(C/2025/1802)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju Izvedbenega sklepa Komisije (EU) 2024/1826 o odobritvi dajanja na trg proizvodov, ki vsebujejo gensko spremenjeno koruzo DP23211, so iz nje sestavljeni ali proizvedeni, v skladu z Uredbo (ES) št. 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta ([1]),

— ob upoštevanju Uredbe (ES) št. 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi ([2]) ter zlasti člena 7(3) in člena 19(3),

— ob upoštevanju glasovanja Stalnega odbora za rastline, živali, hrano in krmo iz člena 35 Uredbe (ES) št. 1829/2003, ki je potekalo 26. aprila 2024 in na podlagi katerega mnenje ni bilo podano, ter glasovanja v odboru za pritožbe 29. maja 2024, na podlagi katerega mnenje prav tako ni bilo podano,

— ob upoštevanju člena 11 Uredbe (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije ([3]),

— ob upoštevanju mnenja, ki ga je Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) sprejela 29. novembra 2023 in objavila 18. januarja 2024 ([4]),

— ob upoštevanju svojih preteklih resolucij, s katerimi je nasprotoval odobritvi gensko spremenjenih organizmov ([5]),

— ob upoštevanju člena 115(2) in (3) Poslovnika,

— ob upoštevanju predloga resolucije Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane,

A. ker je družba Pioneer Overseas Corporation s sedežem v Belgiji 11. decembra 2019 v imenu družbe Pioneer Hi-Bred International, Inc. s sedežem v Združenih državah Amerike v skladu s členoma 5 in 17 Uredbe (ES) št. 1829/2003 pri nizozemskem pristojnem nacionalnem organu vložila vlogo za dajanje na trg živil, živilskih sestavin in krme, ki vsebujejo gensko spremenjeno koruzo DP23211 (v nadaljnjem besedilu: gensko spremenjena koruza), so iz nje sestavljeni ali proizvedeni (v nadaljnjem besedilu: vloga). ker vloga zajema tudi dajanje na trg v zvezi s proizvodi, ki vsebujejo to gensko spremenjeno koruzo ali so iz nje sestavljeni in so poleg uporabe za živila in krmo namenjeni tudi za druge vrste uporabe, z izjemo gojenja;

B. ker je agencija EFSA 29. novembra 2023 sprejela pozitivno mnenje in ga objavila 18. januarja 2024;

C. ker gensko spremenjena koruza vsebuje gene, ki povzročajo odpornost na glufosinat, ter proizvaja insekticidne beljakovine;

([1]) UL L, 2024/1826, 4.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1826/oj.
([2]) UL L 268, 18.10.2003, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) UL L 55, 28.2.2011, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Znanstveno mnenje odbora EFSA za gensko spremenjene organizme o oceni gensko spremenjene koruze DP23211 za uporabo v živilih in krmi v skladu z Uredbo (ES) št. 1829/2003 (vloga EFSA-GMO-NL-2019-163), EFSA Journal 2024; 22(1):8483, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8483.
([5]) Parlament je v osmem zakonodajnem obdobju sprejel 36 resolucij, v devetem pa 38, v katerih je nasprotoval odobritvi GSO.

Neocenjenost komplementarnega herbicida

D. ker je treba na podlagi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 503/2013 ([6]) oceniti, ali pričakovane kmetijske prakse vplivajo na izražanje preučevanih ciljev; ker je v skladu z omenjeno izvedbeno uredbo to še posebej pomembno pri rastlinah, ki so odporne proti herbicidom;

E. ker je velika večina gensko spremenjenih kmetijskih rastlin gensko spremenjena tako, da so odporne na enega ali več „komplementarnih“ herbicidov, ki se lahko uporabljajo ves čas gojenja gensko spremenjenih kmetijskih rastlin, ne da bi propadle, kar bi se sicer zgodilo s poljščinami, ki niso odporne proti herbicidom; ker je iz številnih študij razvidno, da se pri gojenju gensko spremenjenih kmetijskih rastlin, odpornih proti herbicidom, uporabi več komplementarnih herbicidov, zlasti zaradi pojavljanja plevelov, odpornih proti herbicidom ([7]);

F. ker gensko spremenjene kmetijske rastline, odporne proti herbicidom, kmete vežejo na sistem za zatiranje plevela, ki je v veliki meri ali celo povsem odvisen od herbicidov, in sicer tako, da se kmetom zaračuna premija za gensko spremenjena semena, kar se jim splača samo, če uporabljajo tudi komplementarne herbicide; ker bo večja odvisnost od komplementarnih herbicidov na kmetijah, ki gojijo gensko spremenjene kmetijske rastline, pospešila nastajanje in širjenje plevela, odpornega proti tem herbicidom, to pa bo sprožilo potrebo po še večji stalni uporabi herbicidov, kar vodi v začarani krog;

G. ker bodo škodljivi učinki pretirane odvisnosti od herbicidov poslabšali zdravje tal, kakovost vode ter nadzemno in podzemno biotsko raznovrstnost, ta odvisnost pa bo privedla tudi do večje izpostavljenosti ljudi in živali herbicidom, po možnosti tudi zaradi povečanih količin njihovih ostankov na živilih in krmi;

H. ker je glufosinat razvrščen kot strupen za razmnoževanje iz skupine 1B in zato izpolnjuje merila za izločitev iz Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ([8]); ker je veljavnost odobritve glufosinata za uporabo v Uniji potekla 31. julija 2018;

I. ker velja, da ocenjevanje ostankov herbicidov in metabolitov na gensko spremenjenih rastlinah ne sodi na področje pristojnosti odbora EFSA za gensko spremenjene organizme in se zato v procesu odobritve gensko spremenjenih organizmov ne izvaja;

Pripombe pristojnih organov držav članic in deležnikov

J. ker so države članice v trimesečnem posvetovalnem obdobju agenciji EFSA predložile številne kritične pripombe, vključno s tem, da zadevni načrt spremljanja ne zagotavlja zbiranja ustreznih podatkov za spremljanje proizvoda in ga zato ni mogoče šteti za ustreznega ter da insekticidna beljakovina, ki jo proizvaja rastlina, ni bila ustrezno ocenjena;

Zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev na svetovni ravni in spoštovanje mednarodnih obveznosti Unije

K. ker je Komisija v sklepih strateškega dialoga o prihodnosti kmetijstva v EU ([9]) pozvana, naj ponovno oceni svoj pristop v zvezi z dostopom do trga za uvoz in izvoz agroživilskih proizvodov, saj razlike v standardih Unije in njenih trgovinskih partnerjev pomenijo velik izziv; ker so bili pravičnejši trgovinski odnosi na svetovni ravni, skladni s cilji za zdravo okolje, ena od glavnih zahtev kmetov na protestih v letih 2023 in 2024;

([6]) Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 503/2013 z dne 3. aprila 2013 o vlogah za odobritev gensko spremenjenih živil in krme v skladu z Uredbo (ES) št. 1829/2003 Evropskega parlamenta in Sveta in o spremembi uredb Komisije (ES) št. 641/2004 in (ES) št. 1981/2006 (UL L 157, 8.6.2013, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Gl. na primer Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021), Applied pesticide toxicity shifts to plant and nevertebrates, even in GM crops (Toksičnost uporabljenih pesticidov se prenese na rastline in nevretenčarje, tudi pri gensko spremenjenih kmetijskih rastlinah), Science 372(6537), str. 81–84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact (Modificirane poljščine, ki so odporne proti herbicidom, pleveli in herbicidi: pregled in vpliv, Environmental Management, januar 2016, 57(1), str. 31–48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; in Benbrook, C.M., Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years (Učinek gensko spremenjenih poljščin na pesticide v ZDA – prvih šestnajst let), Environmental Sciences Europe, 28. september 2012, zvezek 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Uredba (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L 309, 24.11.2009, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture - A shared prospect for farming and food in Europe (Strateški dialog o prihodnosti kmetijstva v EU – skupna perspektiva za kmetijstvo in prehrano v Evropi), september 2024, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

L. ker je posebna poročevalka OZN o pravici do hrane v poročilu iz leta 2017 ugotovila, da imajo nevarni pesticidi katastrofalne posledice za zdravje, zlasti v državah v razvoju ([10]); ker je cilj OZN za trajnostni razvoj 3.9 do leta 2030 občutno zmanjšati število primerov smrti in bolezni zaradi izpostavljenosti nevarnim kemikalijam ter onesnaženosti zraka, vode in tal ([11]);

M. ker Kunminško-montrealski svetovni okvir za biotsko raznovrstnost (v nadaljnjem besedilu: Kunminško-montrealski okvir), dogovorjen na 15. konferenci pogodbenic Konvencije Združenih narodov o biološki raznovrstnosti decembra 2022, vsebuje globalni cilj zmanjšanja tveganja pesticidov za vsaj 50 % do leta 2030 ([12]);

N. ker Uredba (ES) št. 1829/2003 določa, da gensko spremenjena živila in krma ne smejo imeti škodljivih učinkov na zdravje ljudi, zdravje živali ali okolje in da mora Komisija pri pripravi osnutka sklepa upoštevati vse ustrezne določbe prava Unije in druge upravičene dejavnike, pomembne za obravnavano zadevo; ker bi morali ti legitimni dejavniki zajemati tudi obveznosti Unije na podlagi ciljev OZN za trajnostni razvoj in Konvencije OZN o biološki raznovrstnosti;

Zmanjšanje odvisnosti od uvožene krme

O. ker je eno od spoznanj, pridobljenih med koronavirusno krizo in sedanjo vojno v Ukrajini, to, da mora Unija nujno odpraviti odvisnost od nekaterih kritičnih surovin; ker je predsednica Komisije Ursula von der Leyen kandidata za komisarja Christopha Hansena v poslanici prosila, naj preuči načine za zmanjšanje uvoza kritičnih surovin ([13]);

Nedemokratičen postopek odločanja

P. ker je Evropski parlament v osmem zakonodajnem obdobju sprejel 36 resolucij, v katerih nasprotuje temu, da bi gensko spremenjene organizme, namenjene za živila in krmo, smeli dajati na trg (33 resolucij) ter da bi te organizme gojili v Uniji (tri resolucije); ker je v devetem zakonodajnem obdobju 38-krat nasprotoval dajanju gensko spremenjenih organizmov na trg;

Q. ker Komisija sicer priznava demokratične pomanjkljivosti, odsotnost podpore držav članic in nasprotovanje Parlamenta, a vseeno še naprej daje odobritve za gensko spremenjene organizme;

R. ker za to, da bi lahko Komisija zavrnila odobritev gensko spremenjenih organizmov, ni treba spreminjati zakonodaje, če v odboru za pritožbe odobritve ne podpre kvalificirana večina držav članic ([14]);

S. ker pri glasovanju Stalnega odbora za rastline, živali hrano in krmo iz člena 35 Uredbe (ES) št. 1829/2003, ki je potekalo 26. aprila 2024, ni bilo sprejeto mnenje, kar pomeni, da države članice odobritve niso podprle s kvalificirano večino; ker tudi pri glasovanju odbora za pritožbe 29. maja 2024 ni bilo sprejeto mnenje;

T. ker je Komisija 2. julija 2024 odobrila dajanje gensko spremenjene koruze na trg;

1. meni, da Izvedbeni sklep (EU) 2024/1826 presega izvedbena pooblastila, določena v Uredbi (ES) št. 1829/2003;

2. meni, da Izvedbeni sklep (EU) 2024/1826 ni v skladu s pravom Unije, saj ni skladen s ciljem Uredbe (ES) št. 1829/2003, tj. v skladu s splošnimi načeli iz Uredbe (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta ([15]), da bi se zagotovila osnova za zagotavljanje visoke ravni varstva življenja in zdravja ljudi, zdravja in zaščite živali, okolja ter interesov potrošnika v zvezi z gensko spremenjenimi živili in krmo ob zagotavljanju učinkovitega delovanja notranjega trga;

3. poziva Komisijo, naj v pogajanjih o prostotrgovinskih sporazumih poskrbi za zbližanje standardov med Unijo in njenimi partnericami, da bi izpolnili varnostne standarde Unije;

([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/
([12]) Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_sl
([14]) V skladu s členom 6(3) Uredbe (EU) št. 182/2011 lahko Komisija vlogo odobri tudi, če je v odboru za pritožbe ne podpre kvalificirana večina držav članic, vendar to ni nujno.
([15]) Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL L 31, 1.2.2002, str. 1). http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

4. poziva Komisijo, naj razveljavi Izvedbeni sklep (EU) 2024/1826;

5. poziva Komisijo, naj ne odobri gensko spremenjenih kmetijskih rastlin, odpornih proti herbicidom, saj je z njimi povezana intenzivnejša uporaba komplementarnih herbicidov, s tem pa tudi povečana tveganja za biotsko raznovrstnost, varnost hrane in zdravje delavcev, v skladu s pristopom „eno zdravje“;

6. glede tega poudarja, da odobritev uvoza katere koli gensko spremenjene rastline, ki je bila spremenjena tako, da je odporna proti herbicidom, prepovedanim v Uniji, kot je glufosinat, za uporabo v živilih in krmi ni v skladu z mednarodnimi zavezami Unije, med drugim na podlagi ciljev OZN za trajnostni razvoj in Konvencije OZN o biološki raznovrstnosti, vključno z nedavno sprejetim Kunminško-montrealskim okvirom ([16]);

7. pričakuje, da bo Komisija prednostno izpolnila svojo zavezo o pripravi predloga, s katerim bi dosegla, da se nevarne kemikalije, ki so v Uniji prepovedane, ne bodo proizvajale za izvoz;

8. pozdravlja, da je Komisija v pismu z dne 11. septembra 2020 poslancem vendarle priznala, da je treba pri odločitvah o odobritvi gensko spremenjenih organizmov upoštevati trajnostnost ([17]); je globoko razočaran, ker Komisija še naprej dovoljuje uvoz gensko spremenjenih organizmov v Unijo, čeprav Parlament temu vedno znova nasprotuje, tovrsten uvoz pa ne podpira niti kvalificirana večina držav članic;

9. znova poziva Komisijo, naj upošteva obveznosti, ki jih ima Unija po mednarodnih sporazumih, kot so Pariški sporazum o podnebnih spremembah, Konvencija OZN o biološki raznovrstnosti in cilji OZN za trajnostni razvoj; jo ponovno poziva, naj osnutkom izvedbenih aktov priloži obrazložitveni memorandum, v katerem bo pojasnila, kako dani izvedbeni akt podpira načelo neškodovanja ([18]);

10. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.

([16]) Decembra 2022 je bil na 15. konferenci pogodbenic Konvencije Združenih narodov o biološki raznovrstnosti dosežen dogovor o svetovnem okviru za biotsko raznovrstnost, ki vključuje globalni cilj zmanjšanja tveganja pesticidov za vsaj 50 % do leta 2030 (gl.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_7834).

([17]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([18]) Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. januarja 2020 o evropskem zelenem dogovoru (UL C 270, 7.7.2021, str. 2), odstavek 102.